

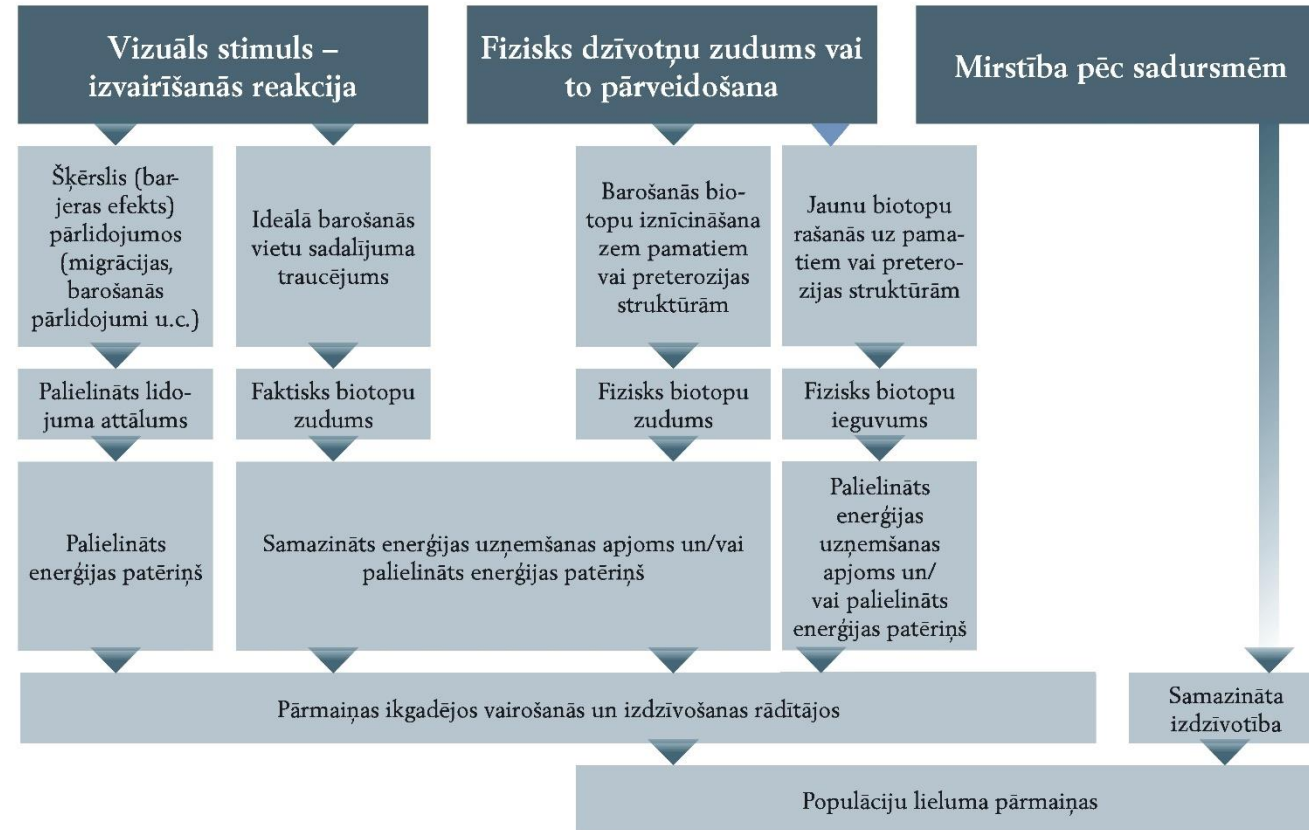
This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement no 764717. The sole responsibility for the content of this presentation lies with its author and in no way reflects the views of the European Union.

PUTNI UN VĒJA PARKU IZVEIDE

Rolands Lebuss
Latvijas Ornitoloģijas biedrība
projektu vadītājs

Ietekmes veids un mērogs lielā mērā ir atkarīgs no sugas, tās bioloģijas un statusa tāpat kā no plānotā vēja parka izvietojuma, lieluma un konstrukcijas. Līdz šim veiktie pētījumi pierāda, ka pareizi izvietotās vietās vēja parkiem nav vai ir neliela ietekme uz putniem un sikspārņiem. Turpretim, to koncentrācijas vietās vai pārlidojuma trasēs izvietotiem parkiem var būt liela vai pat ļoti liela ietekme.

Sekojošā diagramma apraksta triju negatīvu vēja parku radītu faktoru (augšējie 3 lauki) ietekmi uz putniem un to, kā tie var ietekmēt izdzīvošanas un reprodiktīvos rādītājus, un rezultātā radīt visas (visu) populācijas (populāciju) lieluma izmaiņas (Fox et al., 2006). Ja ietekme realizējas šādā veidā, tad ietekmi var uzskatīt par būtisku vai pat ļoti būtisku, līdz ar to šādi VES projekti nav pieļaujami.

Fox, A.D., Desholm, M., Kahlert, J., Christensen, T.K., Petersen, I.K. 2006. Information needs to support environmental impact assessment of the effects of European marine offshore wind farms on birds. Ibis 148 (supplement): 129-144.

Literatūrā (Hötker H., Thomsen K-M & Köster H., 2004) aprakstītā vēja parku negatīvā ietekme uz putniem (arī sikspārņiem) īsumā ir sekojoša:

- **Sadursme ar rotējošiem VES spārņiem, ar VES torņiem vai ar saistītu infrastruktūru, tādu kā gaisa elektrolīnijām, tāpat kā putnu un sikspārņu iekļūšana turbulenta gaisa telpā aiz turbīnu spārņiem, kas visos gadījumos rada dzīvniekiem ievainojumus vai letālu iznākumu;**
- **Traucējuma rezultātā samazinās piemērotā dzīves telpa ap VES vai visā vēja parkā. Samazinātas ligzdošanas sekmes vai izdzīvošanas apstākļi var būt gadījumos, kad putniem piemēroti biotopi kļūst neizmantojami un nav piemērotu alternatīvu. Traucējumu var izraisīt VES un/vai transportlīdzekļu (sauszemes vai ūdens) klātbūtne, kā arī cilvēku klātbūtne, tajā skaitā VES izbūves laikā.**
- **Šķēršļi (barjeras) pārlidojumu ceļā izjauc ekoloģiskās saites starp barošanās, ziemošanas, ligzdošanas un spalvmaiņas teritorijām. Palielinātais pārlidojumu attālums ap vēja parkiem palielina enerģijas patēriņu, samazinot putnu izdzīvošanas iespējas. Šajos gadījumos vislielākā ietekme ir lieliem vēja parkiem vai daudzu vēju parku radītam kumulatīvam efektam.**
- **Biotopu pārveidošana vai to zudums, kas saistīts ar vēja turbīnu vai ar tiem saistītās infrastruktūras izbūvi.**

Enerģijas ieguve no vēja ir nozīmīgs solis fosilo kurināmo izmantošanas apjoma samazināšanā. Tajā pašā laikā, vēja elektrostacijām (turpmāk tekstā – VES), kā arī ar tām saistītajai infrastruktūrai (virszemes elektrolīnijas, pievedceļi u.c.) var būt būtiska negatīva ietekme uz putniem. Tāpēc izvērtējot VES būvniecības un ekspluatācijas jautājumus, katrs gadījums ir jāskata kritiski, izmantojot līdz šim uzkrāto informāciju, pētījumus un to rezultātā sagatavotās rekomendācijas, vadlīnijas un politikas dokumentus. Attiecībā uz putniem (arī sikspārņiem un citiem migrējošiem dzīvniekiem) nozīmīgākie šāda veida dokumenti ir:

7.5 rezolūcija “Vēja elektrostacijas un migrējošās sugas” (Bonnas konvencijas dalībvalstu 7. tikšanās, Bonna, 2002. gada 18.–24. septembris)

(Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals. Resolution 7.5. Wind turbines and migratory species. Adopted by the Conference of the Parties at its Seventh Meeting (Bonn, 18–24 September 2002).)

BirdLife International nostāja par vēja parkiem un putniem (akceptējusi Putnu un biotopu direktīvas darba grupa 2005.gada 9.decembrī).

BirdLife International. 2005. BirdLife International Position Statement on wind farms and birds. Adopted by Birds and Habitats Directive Task Force on 9 December 2005.

Ņemot vērā to, ka Latvijas Ornitoloģijas biedrība (LOB) Latvijā pārstāv *BirdLife International*, tad LOB nostāja ir identiska *BirdLife International* nostājai.

7.5 rezolūcijā “Vēja elektrostacijas un migrējošās sugas”, kas sagatavota Bonnas konvencijas dalībvalstu 7. tikšanās laikā, norādīti pasākumi, kas dalībvalstīm jāveic, lai aizsargātu migrējošās sugas no VES negatīvās ietekmes:

- izdalīt teritorijas, kurās migrējošās sugas apdraud VES uzstādīšana un teritorijas, kur VES uzstādīšana ir izvērtējama migrējošo sugu aizsardzības nolūkā (arī 2017. gada ;
- piemērot un stiprināt visaptverošas stratēģiskas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras, vietās, kur tiek plānota nozīmīga vēja enerģijas izmantošana, lai noteiktu piemērotākās būvniecības teritorijas;
- novērtēt iespējamās negatīvās VES ietekmes uz vidi, īpaši migrējošām sugām, pirms VES būvniecības atļauju izsniegšanas;
- novērtēt uzbūvēto VES kumulatīvo ietekmi uz migrējošām sugām;
- ievērot piesardzības principu VES parku attīstībā un attīstīt VES parkus, ņemot vērā ietekmes uz vidi novērtējuma datus un monitoringa informāciju, un izvērtēt informāciju, kura tiek iegūta telpiskas plānošanas procesā.

Wind turbines and migratory species. Adopted by the Conference of the Parties at its 12th Meeting (Manila, October 2017).

2017. gadā tapusi rezolūcija ir līdzīga pēc satura un rekomendē konvencijas dalībvalstīm sekojošo:

- izdalīt teritorijas, kurās migrējošās sugas apdraud VES uzstādīšana un teritorijas, kur VES uzstādīšana ir izvērtējama migrējošo sugu aizsardzības nolūkā (arī 2017. gada ;
- evērot piesardzības principu VES parku attīstībā un attīstīt VES parkus, ņemot vērā ietekmes uz vidi novērtējuma datus un monitoringa informāciju, un izvērtēt informāciju, kura tiek iegūta telpiskas plānošanas procesā.